Вінницький національний медичний університет ім. М. І. Пирогова

СИЛАБУС

Дисципліна з підготовки магістра:
ФАРМАЦЕВТИЧНІ АСПЕКТИ ТОКСИКОМАНІЇ І НАРКОМАНІЇ

Спеціальність	226 Фармація, промислова фармація
Освітня програма	ОПП «Фармація» (2023), 226.01 Фармація
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Навчальний рік	2026-2027
Статус дисципліни (обов'язкова/ вибіркова)	вибіркова
Мова викладання	українська
Загальне навантаження	3 кредити ЄКТС (90 годин)
Курс / семестр	III/6 (денна ф.н.) III курс (заочна ф.н.)
Укладач	к.ф.н., доцент ЗВО А. С. Воронкіна, к.ф.н., доцент ЗВО Т. І. Войтенко
Викладач (і), гостьові лектори	к.ф.н., доцент ЗВО А. С. Воронкіна, к.ф.н., доцент ЗВО Т. І. Войтенко
Місце проведення, контакти	*pharmacy@vnmu.edu.ua, м.Вінниця,* *вул. Пирогова 56, телефон 55 – 39 - 52*

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

АНОТАЦІЯ

Коротка анотація курсу, актуальність. Предметом вивчення навчальної дисципліни «Фармацевтичні аспекти токсикоманії і наркоманії» є дія психоактивних речовин на організм людини: механізми дії та формування залежності, токсичні ефекти, симптоми інтоксикації та гострого отруєння. Розглядаються також питання епідеміології, діагностики, профілактики та методів боротьби з алкоголізмом, наркоманією та токсикоманією, класифікації психоактивних речовин і нормативна документація, що регулює сферу їх обігу. Дисципліна є вибірковим компонентом освітньо-професійної програми «Фармація», розрахована на 3 кредити ЄКТС (90 годин), які здобувачі освіти засвоюють протягом VI семестру на 3 році навчання.

Дисципліна дає знання з наркологічної токсикології як розділу клінічної токсикології та формує навички діагностики інтоксикації психоактивними речовинами, необхідні базові знання для надання першої долікарської допомоги при гострому отруєнні токсичними агентами, а також уміння вести індивідуальну та суспільну профілактичну роботу і пропагувати здоровий спосіб життя.

Пререквізити освітнього компонента. Вивчення дисципліни ґрунтується на знаннях, отриманих при вивченні біології з основами генетики, анатомії та фізіології людини, патологічної фізіології, неорганічної та органічної хімії.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ

Метою викладання навчальної дисципліни є вивчення причин виникнення, механізмів формування, клінічних проявів залежності від психоактивних речовин (ПАР), загальних принципів профілактики та лікування наркоманії, токсикоманії та алкоголізму.

Основними **завданнями** вивчення навчальної дисципліни «Фармацевтичні аспекти токсикоманії і наркоманії» є:

- ознайомлення з наркологічною токсикологією як розділом клінічної токсикології, з поняттями «наркоманія», «токсикоманія», «наркотики», «психотропна речовина», «прекурсори»;
- ознайомлення з хімічними та фізико-хімічними властивостями органічних та неорганічних речовин, біохімічними перетвореннями, що відбуваються в організмі під дією психоактивних речовин і алкоголю;
- ознайомлення з можливими шляхами потрапляння до організму психоактивних речовин, їх токсикокінетикою та токсикодинамікою, основними закономірностями поведінки хімічних речовин екзогенного характеру в організмі людини, впливом цих процесів на стан здоров'я людини;
- ознайомлення з системою лікування наркоманії та токсикоманії в Україні та світі, загальними принципами профілактики наркоманії, токсикоманії та алкоголізму;
- формування вмінь проводити первинну діагностику наркотичної інтоксикації за зовнішніми симптомами та організувати першу долікарську допомогу при гострих отруєннях;
- формування вмінь вести профілактичну роботу на робочому місці та в суспільстві в цілому в рамках системи боротьби з наркоманією і токсикоманією;
- навчання використовувати набуті знання для пропагування здорового способу життя на основі розуміння незворотних порушень в організмі внаслідок зловживання наркотичними та психотропними речовинами.

Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна:

- *інтегральна:*

Здатність розв'язувати задачі та осмислювати й вирішувати практичні проблеми дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері фармації.

- *загальні компетентності (ЗК)*:

ЗК 02. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 03. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 05. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово, здатність спілкуватися іноземною мовою (переважно англійською) на рівні, що забезпечує ефективну професійну діяльність.

ЗК 06. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 08. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК 09. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК 10. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

- *спеціальні (фахові, предметні) компетентності* (ФК):

ФК 01. Здатність збирати, інтерпретувати та застосувати дані, необхідні для професійної діяльності, здійснення досліджень та реалізації інноваційних проєктів у сфері фармації.

ФК 02. Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі фармації у широких або мультидисциплінарних контекстах.

ФК 04. Здатність використовувати у професійній діяльності знання нормативно-правових, законодавчих актів України та рекомендацій належних фармацевтичних практик.

ФК 05. Здатність продемонструвати та застосувати у практичній діяльності комунікативні навички спілкування, фундаментальні принципи фармацевтичної етики та деонтології, що засновані на моральних зобов'язаннях та цінностях, етичних нормах професійної поведінки та відповідальності відповідно до Етичного кодексу фармацевтичних працівників України і керівництв ВООЗ.

ФК 06. Здатність зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію у сфері фармації до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.

ФК 07. Здатність проводити санітарно-просвітницьку роботу серед населення з метою профілактики поширених захворювань, попередження небезпечних інфекційних, вірусних та паразитарних захворювань, а також з метою сприяння своєчасному виявленню та підтриманню прихильності до лікування цих захворювань згідно з їхніми медико-біологічними характеристиками та мікробіологічними особливостями.

ФК 08. Здатність здійснювати домедичну допомогу хворим та постраждалим у екстремальних ситуаціях та при невідкладних станах.

ФК 09. Здатність здійснювати консультування щодо рецептурних і безрецептурних лікарських засобів й інших товарів аптечного асортименту та аспектів здорового харчування, фармацевтичну опіку під час вибору та реалізації лікарських засобів природного та синтетичного походження шляхом оцінки співвідношення ризик/користь, сумісності, із врахуванням їх біофармацевтичних, фармакокінетичних, фармакодинамічних та фізико-хімічних і хімічних особливостей, показань/протипоказань до застосування, керуючись даними про стан здоров'я конкретного хворого.

ФК 10. Здатність здійснювати моніторинг ефективності та безпеки застосування населенням лікарських засобів згідно даних щодо їх клініко-фармацевтичних характеристик.

Постреквізити. Дисципліна інтегрується з фармакогнозією, фармацевтичною хімією, фармакологією, курсом «Побічна дія ліків». Здобуті знання та навички необхідні для подальшого вивчення клінічної фармації та фармацевтичної опіки, фармакотерапії з фармакокінетикою, лікарської токсикології, фітотерапії, курсу «Фактори і механізми фармакологічної активності та токсичності ліків на етапах фармакокінетики» тощо.

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Після успішного вивчення дисципліни здобувач зможе:

ПРН 01. Застосовувати спеціалізовані знання та уміння/навички з загальних та фахових дисциплін у професійній діяльності.

ПРН 02. Критично осмислювати наукові і прикладні проблеми у сфері фармації.

ПРН 03. Оцінювати та забезпечувати якість та ефективність діяльності у сфері фармації.

ПРН 04. Дотримуватись норм санітарно-гігієнічного режиму та вимог техніки безпеки при здійсненні професійної діяльності.

ПРН 05. Планувати та реалізовувати професійну діяльність на основі нормативно-правових актів України та рекомендацій належних фармацевтичних практик.

ПРН 06. Здійснювати професійне спілкування державною мовою, використовувати навички усної комунікації іноземною мовою, аналізуючи тексти фахової спрямованості, та перекладати іншомовні інформаційні джерела.

ПРН 07. Демонструвати вміння самостійного пошуку, аналізу та синтезу інформації з різних джерел, включаючи фахову літературу, патенти, бази даних; оцінки її, зокрема, з використанням статистичного аналізу, а також застосування цих результатів для рішення типових та складних спеціалізованих завдань професійної діяльності, в тому числі щодо розробки та виробництва лікарських засобів.

ПРН 08. Розробляти і приймати ефективні рішення з розв’язання складних/комплексних задач фармації особисто та за результатами спільного обговорення; формулювати цілі власної діяльності та діяльності колективу з урахуванням суспільних і виробничих інтересів, загальної стратегії та наявних обмежень, визначати оптимальні шляхи досягнення цілей.

ПРН 10. Проводити санітарно-просвітницьку роботу у фаховій діяльності при виникненні спалахів інфекційних, вірусних та паразитарних захворювань.

ПРН 11. Надавати домедичну допомогу хворим при невідкладних станах та постраждалим у екстремальних ситуаціях.

ПРН 12. Сприяти збереженню здоров’я, зокрема профілактиці захворювань, раціональному призначенню та використанню лікарських засобів. Виконувати сумлінно свої професійні обов’язки, дотримуватися норм законодавства щодо просування та реклами лікарських засобів. Володіти психологічними навичками спілкування для досягнення довіри та взаєморозуміння з колегами, лікарями, пацієнтами, споживачами.

ПРН 14. Визначати переваги та недоліки лікарських засобів різних фармакологічних груп з урахуванням їхніх хімічних, фізико-хімічних, біофармацевтичних, фармакокінетичних та фармакодинамічних особливостей. Рекомендувати споживачам безрецептурні лікарські засоби та інші товари аптечного асортименту з наданням консультативної допомоги та фармацевтичної опіки.

ПРН 15. Формулювати, аргументувати, зрозуміло і конкретно доносити до фахівців і нефахівців, у тому числі до здобувачів вищої освіти інформацію, що базується на власних знаннях та професійному досвіді, основних тенденціях розвитку світової фармації та дотичних галузей.

ПРН 16. Фіксувати випадки проявів побічної дії при застосуванні лікарських засобів природного та синтетичного походження; оцінювати фактори, що можуть впливати на процеси всмоктування, розподілу, депонування, метаболізму та виведення лікарських засобів і обумовлюються станом та особливостями організму людини і фармацевтичними характеристиками лікарських засобів.

Результати навчання для дисципліни. У результаті вивчення дисципліни здобувач освіти повинен знати:

- визначення понять «наркоманія», «токсикоманія», «наркотики», «психотропна речовина», «прекурсори»;
- хімічні та фізико-хімічні властивості органічних та неорганічних речовин, біохімічні перетворення, що відбуваються в організмі під дією психоактивних речовин і алкоголю;
- можливі шляхи потрапляння до організму психоактивних сполук;
- токсикокінетику та токсикодинаміку, основні закономірності поведінки хімічних речовин екзогенного характеру в організмі людини, вплив цих процесів на результати хіміко-токсикологічного аналізу;

- систему лікування наркоманії та токсикоманії в Україні та світі, загальні принципи профілактики наркоманії, токсикоманії та алкоголізму.

вміти:

- проводити первинну діагностику наркотичної інтоксикації за зовнішніми симптомами;
- організувати та надавати першу долікарську допомогу при гострих отруєннях;
- коректно проводити відбір об'єктів хіміко-токсикологічного аналізу при інтоксикаціях різними групами наркотичних та психотропних речовин з урахуванням основних закономірностей їх поведінки в організмі (шляхи надходження, розподіл, кумуляція, метаболізм та виведення);
- використовувати набуті знання для пропагування здорового способу життя на основі розуміння незворотних порушень в організмі внаслідок зловживання наркотичними та психотропними речовинами.

3. ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ТА ЇХ ОБСЯГ

Вид занять	**Години**	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Лекції:	**10**	**4**
Практична підготовка:	**30**	**8**
Самостійна робота:	**50**	**78**
Всього	**90**	**90**

4. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Тема
1.	Фармацевтичні аспекти токсикоманії та наркоманії: основні поняття та терміни. Класифікації наркотичних та психоактивних речовин.
2.	Організація наркологічної допомоги в Україні. Епідеміологія, профілактика та методи боротьби з алкоголізмом, наркоманією та токсикоманією. Стадії наркоманії: діагностика, етапи та методи лікування наркоманії і токсикоманії.
3.	Фармацевтичні аспекти тютюнопаління: характеристика нікотинової залежності, токсична дія, симптоми отруєння, допомога. Методи профілактики та лікування тютюнопаління.
4.	Фармацевтичні аспекти алкоголізму: токсикологічна характеристика, етіопатогенез, клініка алкоголізму. Отруєння алкоголем, перша допомога. Методи профілактики і лікування алкоголізму.
5.	Сурогати алкоголю: токсична дія, клінічна картина отруєння. Фармакологічні аспекти надання допомоги при гострих отруєннях.
6.	Фармацевтичні аспекти опіатної залежності: історія, джерела, загальна характеристика, медичне використання опіатів.
7.	Токсична дія, метаболізм опіатів. Гостре отруєння опіатами, допомога. Наслідки зловживання опіатами, профілактика отруєнь, характеристика окремих представників.
8.	Фармацевтичні аспекти при вживанні амфетамінів: представники, дія на організм, допомога при отруєннях, наслідки зловживання. Профілактика та лікування залежності.
9.	Фармацевтичні аспекти при вживанні галюциногенів: представники, вплив на організм, наслідки вживання.
10.	Фармацевтичні аспекти при вживанні кокаїну: токсична дія на організм, наслідки вживання, профілактика та лікування кокаїнової залежності.
11.	Фармацевтичні аспекти при вживанні канабіноїдів: токсична дія на організм, наслідки вживання, профілактика та лікування залежності.
12.	Фармацевтичні аспекти при вживанні транквілізаторів: представники, дія на організм, наслідки зловживання, допомога при отруєннях.
13.	Фармацевтичні аспекти при вживанні нейролептиків: представники, дія на організм, допомога при отруєннях.
14.	Фармацевтичні аспекти при вживанні снодійних засобів: представники, наслідки зловживання. Допомога при отруєнні.

15.	Підсумкове заняття з модуля № 1. Залік.

5. ФОРМИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Поточний контроль на практичних заняттях	Методи: тестування, письмова або усна відповідь на контрольні питання, розв'язання ситуаційних задач, контроль практичних навичок
Підсумковий контроль дисципліни – **залік**	Проводиться на останньому практичному занятті і оцінюється відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М.І. Пирогова» https://vnmu.edu.ua/Загальна інформація/Основні документи або https://www.vnmu.edu.ua/downloads/other/polog_organiz_ocv_proc(2026).pdf)
Засоби діагностики успішності навчання	Теоретичні питання, тести, ситуаційні задачі, практичні завдання

6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання знань здійснюється згідно чинного Положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М. І. Пирогова (https://www.vnmu.edu.ua/downloads/other/polog_organiz_ocv_proc(2026).pdf)

Поточний контроль	За системою традиційних оцінок: 5 «відмінно», 4 «добре», 3 «задовільно», 2 «незадовільно»
Проміжні контролі	Не передбачені навчальним планом
Контроль практичних навичок	За системою традиційних оцінок
Підсумковий контроль з дисципліни	Залік: «зараховано» / «не зараховано». Бал за дисципліну визначається шляхом конвертації середньої арифметичної традиційної оцінки поточної успішності у 200-бальну шкалу з урахуванням балів за індивідуальну роботу. Для зарахування необхідно набрати не менше 122 балів.
Оцінювання дисципліни:	Поточна успішність (конвертація середньої традиційної оцінки за практичні заняття у 200-бальну шкалу) Індивідуальна робота – до 12 балів Максимум – 200 балів, мінімум – 122 бали.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
180-200	**A**	відмінно	зараховано
170-179,99	**B**	добре	
160-169,99	**C**		
141-159,99	**D**	задовільно	
122-140,99	**E**	задовільно	
60-121,99	**FX**	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-59,99	**F**	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням	не зараховано з обов'язковим повторним

дисципліни	вивченням дисципліни

Критерії оцінювання засвоєння знань здобувача освіти

Оцінювання усної/письмової відповіді під час поточного контролю

Оцінка «відмінно» – найвища оцінка, яка виставляється здобувачу вищої освіти, якщо він грамотно сформулював відповідь, професійно використав термінологічну базу дисципліни, виявив систематизовані і глибокі знання програмного матеріалу, правильно і повністю виконав запропоновані завдання. Крім того, здобувач повинен грамотно інтерпретувати отримані результати, демонструвати знання основної і додаткової літератури та володіти практичними навичками в повному обсязі.

Оцінка «добре» виставляється здобувачу вищої освіти, якщо він виявив у повному обсязі знання матеріалу, передбаченого програмою, правильно виконав запропоновані завдання, володіє практичними навичками, грамотно відповідає на питання, використовуючи термінологічну базу дисципліни. Крім цього, здобувач грамотно інтерпретує отримані результати і демонструє знання літератури, але при відповіді припустився окремих помилок, які не мають принципового характеру.

Оцінка «задовільно» виставляється здобувачу вищої освіти, якщо він володіє основними питаннями програмного матеріалу дисципліни. При відповіді показав знання в обсязі, необхідному для наступного навчання і роботи за спеціальністю, продемонстрував знання основної літератури, але припустився незначних помилок. Володіє практичними навичками не в повному обсязі, припускається логічних і термінологічних помилок. При цьому здобувач повинен виконати завдання, передбачені програмою дисципліни.

Оцінка «незадовільно» виставляється здобувачу вищої освіти, якщо він не дав відповіді на основні запитання програмного матеріалу, не володіє термінологічною базою дисципліни, не зміг вирішити задачу, припустився принципових помилок, не володіє практичними навичками, показав відсутність знань основної літератури.

Оцінювання виконання тестових завдань під час поточного контролю

Оцінка «відмінно» виставляється здобувачу освіти, який при проведенні тестового контролю допускає не більше 10 % неправильних відповідей (обсяг правильних відповідей 90–100 %). Під час розв'язання клінічно орієнтованих тестових завдань надає правильні відповіді на всі питання до тесту.

Оцінка «добре» виставляється здобувачу освіти, який під час тестового контролю допускає не більше 20 % помилок (обсяг правильних відповідей 80–89 %). Під час розв'язання клінічно орієнтованих тестових завдань надає правильні відповіді на більшість питань до тесту.

Оцінка «задовільно» виставляється здобувачу освіти, який робить помилки не більш ніж у 40 % тестових завдань (обсяг правильних відповідей 60,5–79 %). Під час розв'язання клінічно орієнтованих тестових завдань надає правильні відповіді тільки на деякі питання до тесту.

Оцінка «незадовільно» виставляється здобувачу освіти, який при тестовому опитуванні правильно розв'язує менше 60 % тестових завдань. Під час розв'язання клінічно орієнтованих тестових завдань не може надати правильні відповіді на питання до тесту.

Критерії оцінювання усіх інших видів навчальної роботи студента ґрунтуються на вимогах Положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М. І. Пирогова» (https://www.vnmu.edu.ua/downloads/other/polog_organiz_ocv_proc(2026).pdf) і зазначені в робочій програмі навчальної дисципліни.

Оцінювання самостійної роботи.

Оцінювання самостійної роботи здобувача освіти здійснюється під час поточного та підсумкового контролю засвоєння тем дисципліни на підставі оцінювання демонстрації виконання практичних навичок, усної відповіді на теоретичне питання, тестування або розв'язання ситуаційних задач відповідно до тем для самостійного опанування.

Оцінювання індивідуальної роботи здобувача освіти.

Бали за індивідуальну роботу нараховуються лише при успішному виконанні та захисті індивідуальних завдань. Для уніфікації оцінювання різних видів завдань використовують

відсоткову шкалу від балів, відведених у навчальній програмі. Кількість балів за індивідуальні завдання не може перевищувати 12 балів за дисципліну, а максимальна сума балів – 200:

- 12 балів – за призові місця на міжвузівських олімпіадах з дисципліни та міжвузівських і міжнародних (закордонних) наукових конференціях за наявності друкованої роботи;
- 11–10 балів – за призові місця на внутрішньовузівських олімпіадах і наукових конференціях за наявності друкованої роботи;
- 10 балів – за участь (без призового місця) у міжвузівських олімпіадах з дисципліни та міжвузівських і міжнародних (закордонних) наукових конференціях за наявності друкованої роботи;
- 8 балів – за участь (без призового місця) у внутрішньовузівських олімпіадах, наукових конференціях закладу за наявності друкованої роботи;
- 6 балів – за виготовлення на кафедрах препаратів, схем, таблиць, мультимедійного забезпечення та відеофільмів з урахуванням важливості виконаної роботи.

Максимальна кількість балів, яку може отримати здобувач освіти після засвоєння дисципліни – 200 балів. Мінімальна кількість балів становить 122 бали.

7. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Методичне забезпечення дисципліни включає: презентації лекцій; методичні рекомендації для самостійної роботи здобувачів освіти при підготовці до практичних занять; методичні вказівки для самостійної позааудиторної роботи; методичні вказівки для викладачів; тести для контролю засвоєння тем практичних занять; ситуаційні практично орієнтовані задачі; перелік питань до підсумкового контролю; навчальні посібники, підручники, робочі зошити тощо.

8. ПОЛІТИКИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Виконання навчальних завдань і робота за дисципліною має відповідати вимогам «Положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М. І. Пирогова» (https://www.vnmu.edu.ua/downloads/other/polog_organiz_ocv_proc(2026).pdf), «Положення про організацію освітнього процесу для здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у Вінницькому національному медичному університеті ім. М. І. Пирогова» (https://www.vnmu.edu.ua/downloads/other/pologPhD_org.pdf), Закону України «Про освіту» (ст. 42), Закону України «Про академічну доброчесність», Кодексу академічної доброчесності ВНМУ ім. М. І. Пирогова (https://www.vnmu.edu.ua/downloads/other/kodex_akad_dobr_edit%202026.pdf) .

Здобувач освіти має право на отримання якісних освітніх послуг та безпечне освітнє середовище в умовах воєнного стану, надзвичайних ситуацій та надзвичайних станів, доступ до сучасної наукової та навчальної інформації, кваліфіковану консультативну допомогу під час вивчення дисципліни та опанування практичними навичками. Політика кафедри під час надання освітніх послуг є студентоцентрованою, базується на нормативних документах Міністерства освіти та Міністерства охорони здоров'я України, Статуті університету та порядку надання освітніх послуг, в тому числі при виникненні надзвичайних ситуацій, регламентованого основними документами та розпорядженнями щодо організації навчального процесу в ВНМУ ім. М. І. Пирогова та засадах академічної доброчесності.

Академічна доброчесність. Під час вивчення дисципліни та виконання усіх видів навчальних завдань/дослідницької діяльності здобувач освіти має керуватись Законом України «Про освіту» (ст. 42), Законом України «Про академічну доброчесність», Кодексом академічної доброчесності ВНМУ ім. М. І. Пирогова (https://www.vnmu.edu.ua/ загальна інформація/ Основні документи/ Кодекс академічної доброчесності ВНМУ ім. М.І. Пирогова). При порушенні норм академічної доброчесності застосовуються заходи реагування відповідно до чинних нормативних документів.

Дотримання правил розпорядку ВНМУ, техніки безпеки на практичних заняттях. На першому практичному занятті викладач проводить інструктаж з безпечного поводження в

приміщеннях кафедри, ознайомлює із місцем розташування укриття, маршрутом переміщення в укриття згідно прийнятої схеми евакуації, правилами поведінки під час переміщення до укриття та перебування в ньому, пояснює всі дії, передбачені Планом реагування на надзвичайні ситуації (згідно Наказу № 505 від 30.08.2023 р.). У разі сигналу «Повітряна тривога» або інших сигналів оповіщення викладач перериває заняття. Всі разом переходять в укриття, де перебувають до скасування сигналу оповіщення. Після відміни сигналу тривоги викладач і здобувачі освіти продовжують заняття в учбових кімнатах кафедри або самостійно доопрацьовують навчальний матеріал з опитуванням на наступному занятті.

Вимоги щодо підготовки до практичних занять.

Здобувач освіти зобов'язаний приймати активну участь в проведенні освітнього процесу: відвідувати заняття та бути підготовленим до них, тестові завдання до поточної теми мають бути розв'язані у робочому зошиті, схеми та таблиці заповнені; активно обговорювати тему заняття, виконувати всі передбачені програмою завдання, шукати додаткову інформацію по темі заняття та презентувати її своїм колегам.

На заняття слід приходити вчасно. Запізнення не допускається (згідно Правил внутрішнього розпорядку для осіб, що навчаються у ВНМУ). Здобувач, який запізнився більше, ніж на 10 хвилин на заняття, не допускається до останнього і повинен його відпрацювати в установленому порядку. *Для спеціальностей галузі знань І «Охорона здоров'я та соціальне забезпечення» на практичних заняттях студент має бути одягнений в медичний халат, в іншому випадку здобувачі не допускається до заняття,

У спілкуванні з викладачами, співробітниками, товаришами та іншими особами, що навчаються у ВНМУ дотримуватись ввічливості, привітності, доброзичливості. Здобувачі повинні дотримуватись тиші, спокою, шляхетної поведінки в приміщеннях кафедри.

У своїй роботі колектив кафедри дотримується принципів взаємоповаги і толерантності. Те саме вимагається від здобувачів.

Здобувач повинен дотримуватись правил безпеки під час знаходження у приміщеннях кафедри.

Під час роботи в навчально-наукових лабораторіях здобувачі дотримуються правил техніки безпеки (опубліковані на сайті кафедри *(кафедра Фармації*); при виконанні практичних завдань робоче місце має зберігатись у порядку та бути прибраним після виконання практичної роботи.

Під час перебування на клінічних базах здобувачі зобов'язані виконувати вимоги лікувально-охоронного та санітарно-гігієнічного режимів. При введенні в лікувальному закладі режиму карантинних обмежень обов'язкове строге виконання його вимог. Форма одягу при вході у стаціонарні відділення: змінне взуття, медичний халат і шапочка. При собі мати медичну маску, рукавички, антисептик. Пронесення з собою верхнього одягу, взуття, громіздких речей не дозволяється. Заборонене самовільне, без дозволу викладача, торкання до апаратури, обладнання та інструментарію. Під час співбесід з хворими та їх родичами, а також поза стаціонаром здобувачі зобов'язані дотримуватись етико-деонтологічних принципів, вимог чинного законодавства про збереження інформації. Категорично забороняється поширювати медичну та особисту інформацію пацієнтів у будь-який спосіб (в т.ч. у соцмережах, усних розповідях тощо). Під час контактів з персоналом та дискусій в процесі навчання сповідуються принципи толерантності, ввічливості та взаємоповаги, не допускається виклична, некоректна, провокативна поведінка.

Використання мобільних телефонів та інших електронних девайсів. Використання мобільних телефонів та інших електронних пристроїв на занятті не допускається (окрім екстрених дзвінків, випадків демонстрації додаткового матеріалу з теми заняття).

Пропуски занять. Пропущені заняття відпрацьовуються в порядку, встановленому в чинному Положенні про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М. І. Пирогова (посилання https://www.vnmu.edu.ua/downloads/other/polog_organiz_ocv_proc(2026).pdf) у час, визначений графіком відпрацювань (опублікований на сайті кафедри https://www.vnmu.edu.ua/ кафедра *Фармації*) черговому або своєму викладачу. Відпрацювання передбачає виконання завдань згідно теми пропущеного заняття і специфіки дисципліни.

Засвоєння теми лекцій перевіряють під час практичного, семінарського заняття (практичних навичок) та складанні підсумкового контролю (https://www.vnmu.edu.ua/downloads/other/polog_organiz_ocv_proc(2026).pdf).

Порядок допуску до підсумкового контролю з дисципліни наведений в чинному Положенні про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М. І. Пирогова (посилання https://www.vnmu.edu.ua/downloads/other/polog_organiz_ocv_proc(2026).pdf). До підсумкового контролю здобувачі допускаються за умови відсутності академічної заборгованості: середній бал поточних оцінок не менше 3,0 (72 бали за 120-бальною шкалою), всі підсумкові заняття до змістових модулів складено на позитивну оцінку («3» і більше), всі пропущені практичні заняття відпрацьовані на позитивну оцінку («3» і більше). В іншому випадку здобувач повинен підвищити середній бал, відпрацювавши незадовільні оцінки, та відпрацювати пропущені заняття.

Додаткові індивідуальні бали. Індивідуальні бали з дисципліни здобувач може отримати за якісне виконання індивідуальної роботи, зміст якої оприлюднений на сайті кафедри в навчально-методичних матеріалах дисципліни, кількість балів визначається за результатами ІР згідно чинного Положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М. І. Пирогова (https://www.vnmu.edu.ua/downloads/other/polog_organiz_ocv_proc(2026).pdf).

Вирішення конфліктних питань. При виникненні непорозумінь та претензій до викладача через якість надання освітніх послуг, оцінювання знань та інших конфліктних ситуацій, здобувач повинен спершу повідомити про свої претензії викладача. Якщо конфліктне питання не вирішено, то студент має право подати звернення до завідувача кафедри згідно Положення про розгляд звернень здобувачів вищої освіти у ВНМУ ім. М. І. Пирогова (https://www.vnmu.edu.ua/Загальна інформація/Основні документи). Також здобувач має право звернутись до студентського самоврядування, адміністрації факультету (інституту) чи університету безпосередньо чи через скриньки довіри (лінки і адреси доступні на офіційному сайті ВНМУ). Кафедра виходить з розуміння того, студентоцентричність передбачає відповідальність здобувача за свідоме й активне набуття знань, належне виконання передбачених законодавством та регуляторними документами ВНМУ норм і правил та залишає за собою право інформувати відповідні структури про порушення з боку студентів.

Політика в умовах змішаного навчання. Порядок змішаного навчання регулюється Положенням про запровадження елементів дистанційного навчання у ВНМУ ім. М. І. Пирогова (https://www.vnmu.edu.ua/ Загальна інформація/Основні документи). Основними навчальними платформами для проведення навчальних занять є Microsoft Team, Google Meets. Порядок проведення практичних занять, лекцій, відпрацювань та консультацій під час дистанційного навчання оприлюднюється на веб-сторінці кафедри (https://www.vnmu.edu.ua/ кафедра *Фармації*/ Студенту/аспіранту/форма навчання/курс/навчально-методичні матеріали.

Зворотній зв'язок з викладачем здійснюється через чат в Microsoft Team, месенджери (Viber, Telegram, WhatsApp) або електронну пошту (на вибір викладача) в робочий час.

9. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ

Навчально-методичне забезпечення дисципліни оприлюднено на сайті кафедр. Маршрут отримання матеріалів https://www.vnmu.edu.ua/кафедра студенту/аспіранту

ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Фармацевтичні аспекти тютюнопаління, алкоголізму, наркоманії і токсикоманії: навчальний посібник для студентів денної та заочної (дистанційної) форми навчання (дисципліна за вибором студента) / С. В. Баюрка, В. С. Бондар, С. А. Карпушина та ін. Харків, 2017. 210 с.
2. Психіатрія та наркологія в загальній медичній практиці: навчальний посібник / Г. М. Кожина, Н. О. Марута, Л. М. Юр'єва та ін. 2-ге вид. Медицина, 2023. 344 с.
3. Герасименко Л., Скрипніков А. Екстрена наркологічна допомога. Медкнига, 2024. 120 с.
4. Закони України «Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори», «Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними». Паливода А. В., 2024. 48 с.

5. Фармакологія: підручник / за ред. І. С. Чекмана. Вінниця, 2017. 784 с.

Допоміжна

1. Скрипніков А. М., Животовська С. Л., Боднар Л. А. Психіатрія та наркологія: навчально-методичний посібник. Медицина, 2021. 224 с.
2. Нековаль І. В., Казанюк Т. В. Фармакологія: підручник. 10-те вид., перероб. і доп. Київ: Медицина, 2022. 552 с.
3. Фармакологія за Рангом і Дейлом. У 2 т. / Д. М. Ріттер, Р. Флавер, Г. Гендерсон та ін. 9-те вид., перероб. і доп. Київ: Медицина, 2021, 2022. 588 с., 342 с.
4. Kaminer Y., Winters K. C. Substance use disorders and addictions. 2nd ed. SAGE Publications, 2024.
5. Wang C., Wang Y., Liu Y., Wang X. Advancements in addressing drug dependence: A review of promising therapeutic strategies and interventions. Progress in Neuro-Psychopharmacology and Biological Psychiatry. 2024. Vol. 125. 110781. https://doi.org/10.1016/j.pnpbp.2024.110781
6. Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними: Закон України від 15.02.1995 № 62/95-ВР (зі змінами від 13.12.2022). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/62/95-вр#Text

ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ

Електронна адреса сайту університету: http://vnmu.edu.ua
Сайт кафедри https://www.vnmu.edu.ua/кафедра
Електронна адреса сайту бібліотеки університету: http://www.library.vnmu.edu.ua
Всесвітня організація охорони здоров'я http://www.who.int/en/
МОЗ України https://moz.gov.ua/
Центр громадського здоров'я МОЗ України: Залежність від психоактивних речовин https://phc.org.ua/kontrol-zakhvoryuvan/zalezhnist-vid-psikhoaktivnikh-rechovin
Державний експертний центр МОЗ України: Протоколи фармацевта https://www.dec.gov.ua/mtd/protokoly-farmaczevta/
Фармацевтична енциклопедія: Психотропні речовини https://www.pharmencyclopedia.com.ua/article/1023/psixotropni-rechovini
Державна служба України з лікарських засобів http://dls.gov.ua
Центр тестування https://www.testcentr.org.ua/uk/

Силабус з дисципліни «Фармацевтичні аспекти токсикоманії і наркоманії» обговорено та затверджено на засіданні кафедри Фармації (протокол від «26» серпня 2026 р. № 1).

Відповідальний(а) за курс:
к. фарм. н., доц. _____ Альона ВОРОНКІНА

В.о. завідувача кафедри Фармації
к. фарм. н., доц. _____ Юлія ТОМАШЕВСЬКА